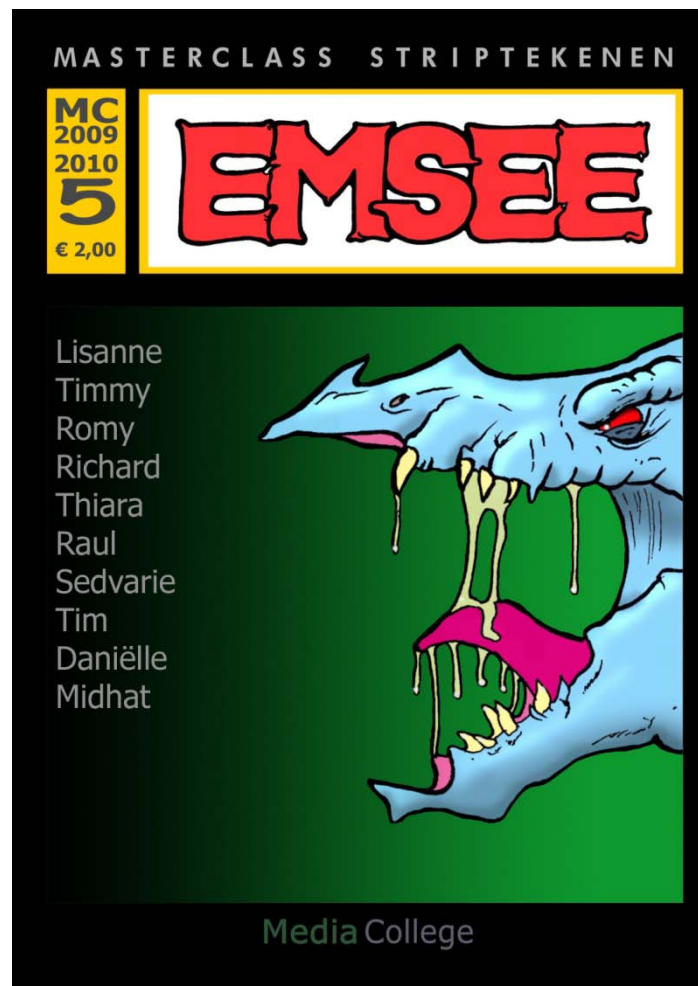
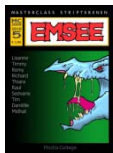

Plan van aanpak Media College,
naar aanleiding van
het rapport van bevindingen van de inspectie 2010

Plaats: Den Haag
BRIN-nummer: 20MJ-02
Onderzoeksnummer 2881213
Onderzoek uitgevoerd: 8 december 2009
Rapport vastgesteld te Utrecht: 10 maart 2010
Plan van aanpak: 29 april 2010

De afbeelding op de voorkant is de eerste bladzijde van het vijfde nummer van EMSEE, het stripblad van het Media College. Alle strips uit EMSEE zijn bedacht, getekend en uitgevoerd door leerlingen van onze school.

Inhoudsopgave

Plan van aanpak Media College,	1
Inleiding	5
I. Opbrengsten	7
Algemeen doel	8
Doelen Nederlands	8
Doelen wiskunde en natuurkunde	8
Tijdpad	9
II. Kwaliteitsborging schoolexamens en andere toetsinstrumenten	11
Doelen borging schoolexamens	12
Doelen borging overige toetsinstrumenten	12
Tijdpad	12
III. Evaluatie onderwijsleerproces	14
Dubbel doel	15
Tijdpad	18
IV. Kwaliteit mentoraat	20
Doel	20
Tijdpad	20
V. Schoolspecifiek zorgplan	22
Tijdpad	22
VI. Communicatie met ouders	23
Tijdpad	23
VII. Relatie met verbetertraject Trots op het Media College	24
Tijdpad	24
VIII. Renovatie schoolgebouw	25
Nawoord	26
Bijlage 1: Analyse examen TL 2008 en examen TL 2009	27
Bijlage 2: Analyse examen KBL 2008 en examen KBL 2009	31
Bijlage 3: Analyse examen HAVO 2008 en examen HAVO 2009	35
Bijlage 4: Nadere analyse Nederlands, wiskunde, natuurkunde	39
Bijlage 5: Checklisten Kwaliteit schriftelijke, mondelinge en praktische schoolexametoetsen (VO-raad)	40
Checklist Kwaliteit schriftelijke schoolexametoetsen	41
Checklist Kwaliteit mondelinge schoolexametoetsen	43

Checklist Kwaliteit praktische schoolexametoetsen	44
Bijlage 6: Bespreekpunten voor de klassenbesprekingen	47
Bijlage 7: Taakomschrijving klassenmentor.....	50

Inleiding

Op 8 december 2009 heeft de inspectie van het Onderwijs een onderzoek uitgevoerd op de afdeling gemengd/theoretische leerweg van het Media College om vast te stellen of er sprake was van tekortkomingen in de kwaliteit van het onderwijs en de naleving van wet- en regelgeving. Het rapport van bevindingen is vastgesteld op 10 maart 2010.

In het rapport worden de resultaten binnen de gemengd/theoretische leerweg als onvoldoende omschreven, omdat:

- de cijfers voor het centraal examen bij met name de vakken Nederlands, wiskunde en natuurkunde te veel achterblijven bij het landelijk gemiddelde en
- de verschillen tussen centraal examen en schoolexamen te groot zijn.

Uit het onderzoek blijkt dat de Inspectie alle normindicatoren als voldoende beoordeelt. Ook de kwaliteitszorg als geheel wordt als voldoende beoordeeld, maar binnen die kwaliteitszorg worden twee indicatoren als onvoldoende aangemerkt:

- regelmatige evaluatie van het onderwijsleerproces (9.3) en
- de kwaliteitsborging rond het schoolexamen en andere toetsinstrumenten.

Daarnaast heeft de Inspectie enkele kritische opmerkingen gemaakt.

- Het schoolklimaat en het didactisch handelen zijn voldoende, maar “de kwaliteit van de geobserveerde lessen liep behoorlijk uiteen en in sommige lessen hadden leraren duidelijk moeite om een goede werksfeer te realiseren en een veilig en respectvol werkklimaat te bieden”;
- De kwaliteit van het mentoraat verschilt erg en is sterk afhankelijk van de persoonlijke inzet en betrokkenheid van de mentoren.
- Onze notitie “het Zorgtraject” dient meer tot een schoolspecifiek zorgplan uitgewerkt te worden.

Wij erkennen de uitkomsten van het onderzoek. In deze notitie wordt ter verbetering een plan van aanpak uitgewerkt. Wij beperken ons daarbij niet tot de twee indicatoren die als onvoldoende zijn aangemerkt, maar zullen ook verbeterplannen voorstellen die tegemoet komen aan de door de inspectie gemaakt kritische opmerkingen. Ook zullen de voorgestelde verbeteringen niet alleen betrekking hebben op de gemengd/theoretische leerweg, maar op de hele school, op het gehele Media College.

De reden voor een breed verbeterplan is gelegen in het tevredenheidsonderzoek dat wij onder leerlingen, ouders en personeel hebben gehouden. De uitkomsten van dit tevredenheidsonderzoek ondersteunen de kritische opmerkingen van de Inspectie. Om die reden hebben wij ook voor deze punten een plan van aanpak geformuleerd. Bovendien verwachten wij dat het verbeteren en oplossing van deze punten een positieve invloed op onze resultaten en opbrengsten zal hebben,

Tijdens het onderzoek van de Inspectie werd er op de school al een verbetertraject, “Trots op het Media College”, uitgevoerd. Het is erg belangrijk om aan te geven hoe dit lopende verbetertraject zich zal verhouden tot de geplande nieuwe verbeteracties. Er zijn wel enkele overlappingsen, maar er moet absoluut worden voorkomen dat de school te veel hooi op de vork neemt: beter enkele onderwerpen goed aanpakken, dan een heleboel dingetjes half. Het zal

duidelijk zijn dat daarbij voorrang moet worden gegeven aan de door de inspectie gesignaleerde tekortkomingen.

L.H. van der Holst
onderwijsdirecteur

I. Opbrengsten

De resultaten binnen de gemengd/theoretische leerweg worden door de inspectie als onvoldoende beoordeeld, omdat:

- de cijfers voor het centraal examen bij met name de vakken Nederlands, wiskunde en natuurkunde te veel achterblijven bij het landelijk gemiddelde en
- de verschillen tussen centraal examen en schoolexamen bij deze vakken te groot zijn.

Tijdens het bezoek van de inspectie hebben wij een analyse van het examen gemengd/theoretische leerweg 2009 laten zien en besproken. Die analyse is na het bezoek van de inspectie verbreed met een analyse van de kaderberoepsgerichte leerweg en van de havo. Verder is voor alle drie de leerroutes ook het examenjaar 2008 geanalyseerd. De analyses zijn te vinden in bijlage 1 tot en met 3.

De verdere analyses hebben de volgende resultaten opgeleverd:

- dezelfde twee problemen doen zich binnen de kaderberoepsgerichte leerweg bij de vakken wiskunde en met name natuurkunde voor;
- de verschillen tussen centraal examen en schoolexamen bij het vak Engels zijn te groot, wat niet nodig is, want het vak Engels scoort traditioneel (ruim) boven het landelijk gemiddelde;
- binnen het havo moeten de vakken Frans en Duits in de gaten gehouden worden; het ene jaar blijven de resultaten achter bij het landelijk gemiddelde, het andere jaar is het verschil tussen centraal examen en schoolexamen te groot;
- het voorgaande geldt ook voor het vak geschiedenis binnen de theoretische leerweg.

De afwijkende positie van de vakken wiskunde en natuurkunde is bekend. Vanaf de start van (voorlopers van) het Media College blijft de score van onze leerlingen bij deze vakken achter, bij natuurkunde meer dan bij wiskunde. Dat is altijd verklaard met de creatieve achtergrond van onze leerlingen: onze creatieve doelgroep zou meer problemen ondervinden met de exacte achtergrond van de vakken wiskunde en natuurkunde.

Gezien het structurele karakter van deze problematiek zullen wij direct het vak economie als keuzevak naast natuurkunde plaatsen, zodra het aantal sectorvakken wordt teruggebracht van twee (wiskunde en natuurkunde) naar één (wiskunde). Op dit moment ligt het wijzigingsvoorstel bij de Raad van State. Naar verwachting kan deze keuze in het schooljaar 2011-2012 in het derde leerjaar gerealiseerd kan worden.

Wij hebben al eerder pogingen ondernomen om de resultaten bij deze exacte vakken te verbeteren. De eerste aanpak was gericht op het vergroten van het aandeel ict binnen de exacte vakken. De gedachte was gebruik te maken van de grote interesse van onze leerlingen in ict. Deze aanpak heeft niet tot betere resultaten geleid.

De laatste verbeteractie was de introductie van aparte, extra rekenlessen, waar met name voor het vak natuurkunde veel van werd verwacht. Deze extra rekenlessen zijn in het schooljaar 2008-2009 in het eerste leerjaar geïntroduceerd. Dit schooljaar zijn die lessen ook in het tweede en derde leerjaar ingevoerd. Een mogelijk effect zal pas gedeeltelijk op het examen 2011 zichtbaar kunnen zijn (dat cohort heeft dan één jaar extra rekenen gehad) en volledig op het examen 2012 (dat cohort heeft dan drie jaar extra rekenen gehad).

Dit structureel achterblijven van wiskunde en natuurkunde werd in het verleden gecompenseerd door de goede examenresultaten van de vakken Nederlands, Engels en economie, die elk boven het landelijk gemiddelde scoorden. Economie en in iets mindere mate Engels vervullen die rol nog steeds. Nederlands is de laatste jaren uit dit rijtje weggevallen. Personele problemen liggen daaraan ten grondslag. Ervaren docenten zijn met pensioen gegaan. Pogingen om nieuwe ervaren docenten aan te nemen hebben niet altijd blijvend succes opgeleverd.

Algemeen doel

Onze algemene strategie bij de verbetering van de onderwijsresultaten zal de volgende zijn: de achterstand van de vakken wiskunde en natuurkunde ten opzichte van het landelijk gemiddelde moet tot een aanvaardbaar niveau worden teruggebracht, terwijl tegelijkertijd het vak Nederlands weer ruim boven het landelijk gemiddelde moet gaan presteren.

Met de vakken Nederlands, wiskunde en natuurkunde is een nadere analyse van het examen 2008 en 2009 gemaakt (zie bijlage 4). Deze analyse richtte zich op de volgende vragen:

- zijn er specifieke problemen binnen het vak?
- hoe is de verdeling van de onderwijstijd tussen de voorbereiding op het centraal examen en de voorbereiding op het schoolexamen?
- hoe is de aansluiting van het onderwijs in het laatste examenjaar op het onderwijs in het voorlaatste examenjaar en op het onderwijs in de onderbouw?

Voor de vakken heeft dit het volgende opgeleverd

Doelen Nederlands

- in het examenjaar meer onderwijstijd besteden aan de voorbereiding op het centraal examen (examentraining): een kwart van de beschikbare onderwijstijd voor het CE en driekwart voor het SE.
- structurele aandacht voor een leerlijn leesvaardigheid (= tekstverklaren en samenvatten) in voorgaand examenjaar en in onderbouw (naast de gebruikte methode);
- de beoordeling van de verschillende onderdelen van het SE (schrijfvaardigheid en mondelinge taalvaardigheid) wordt meer in overeenstemming gebracht met de beoordeling van het centraal examen (voor wat betreft de normaalverdeling van de toegekende cijfers zodat het verschil tussen CE en SE kleiner wordt);
- **criterium:**
 - op het CE 2012 binnen alle leerwegen met het vak Nederlands boven het landelijk gemiddelde scores (net als vroeger), en een verschil tussen CE en SE van maximaal een halve punt;
 - op het CE 2011 binnen alle leerwegen met het vak Nederlands maximaal twee tienden onder het landelijk gemiddelde scores met een maximaal verschil tussen CE en SE van maximaal een halve punt;
 - op het CE 2010 binnen alle leerwegen met het vak Nederlands beter scores dan in 2009, zowel met het gemiddelde als met het verschil tussen CE en SE.

Doelen wiskunde en natuurkunde

Voor beide vakken, wiskunde en natuurkunde, zijn dezelfde acties ontworpen:

- in het laatste examenjaar meer onderwijstijd besteden aan de voorbereiding op het centraal examen (examentraining)): een kwart van de beschikbare onderwijstijd voor het CE en driekwart voor het SE;
- doorgaan met het opzetten van een doorlopende leerlijn rekenen;
- in alle leerjaren leerlingen binnen wiskunde en natuurkunde leerlingen trainen in het oplossen van problemen;
- in het derde leerjaar naast de praktische opdracht twee examentoetsen in het PTA opnemen;
- in de tweede klas TG een boek nemen dat beter bij het niveau past;
- beoordeling en weging van de praktische opdrachten wiskunde en natuurkunde aanpassen om het verschil tussen cijfer centraal examen en cijfer schoolexamen te verkleinen;
- **criterium:**
 - op het CE 2012 binnen alle leerwegen met de vakken wiskunde en natuurkunde maximaal drie tienden onder het landelijk gemiddelde scoren, met een verschil tussen CE en SE van maximaal een halve punt;
 - op het CE 2011 binnen alle leerwegen met de vakken wiskunde en natuurkunde maximaal een halve punt onder het landelijk gemiddelde scoren, met een verschil tussen CE en SE van maximaal een halve punt;
 - op het CE 2010 binnen alle leerwegen met de vakken wiskunde en natuurkunde beter scoren dan in 2009, zowel met het gemiddelde als met het verschil tussen CE en SE.

De hierboven opgesomde acties voor de vakken Nederlands, wiskunde en natuurkunde zijn voor zover dat mogelijk was al dit lopende schooljaar 2009-2010 uitgevoerd. Om de voorbereiding op het centraal examen 2010 te verbeteren is het aantal lessen Nederlands (maar ook geschiedenis) vanaf januari 2010 met 1 les vermeerderd.

Belangrijke voorwaarde voor een succesvolle uitvoering van deze maatregelen zijn goed functionerende secties. Ook in de volgende twee hoofdstukken wordt over de taken van secties gesproken.

Tijdpad

Tweede helft 2009-2010

Wat?	Wie?	Af
Extra les vierde leerjaar TG voor Nederlands en geschiedenis inroosteren	schoolleiding	jan. 2010
Meer onderwijstijd besteden aan examentraining ($\frac{1}{4}$ CE en $\frac{3}{4}$ SE)	docenten	jan. 2010
Downloaden rapportage Wolf 2010 (alle vakken, alle leerwegen) en inleveren bij schoolleiding	docenten	juni 2010
Analyseren rapportage Wolf 2010 per vak per leerweg, bespreken in de sectie en rapporteren aan schoolleiding	docenten	juni 2010
Consequenties analyse Wolf verwerken in vakwerkplan en PTA 2010-2011	docenten	juni 2010
Tussenevaluatie uitvoering tweede helft 2009-2010	schoolleiding	juni 2010

Voortgangsgesprekken met alle secties	schoolleiding	sept. 2010
---------------------------------------	---------------	------------

Eerste helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Zodra Cito landelijke gemiddelden bekend maakt (eind september): analyseren resultaten examen 2010 per leerweg/vak/docent	schoolleiding	okt. 2011
Bespreken resultaten examen 2010 met secties en consequenties voor vakwerkplannen en PTA 2011-2012	schoolleiding	okt. 2011
Opstellen aanvullende plannen/maatregelen en aanpassen vakwerkplan	docenten	okt. 2011
Tussenevaluatie uitvoering eerste helft 2010-2011	schoolleiding	dec 2010
Voortgangsgesprekken met alle secties	schoolleiding	jan 2011

Tweede helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Downloaden rapportage Wolf (alle vakken, alle leerwegen) en inleveren bij schoolleiding	docenten	juni 2011
Analyseren rapportage Wolf 2011 per vak per leerweg, bespreken in de sectie en rapporteren aan schoolleiding	docenten	juni 2010
Consequenties analyse Wolf verwerken in vakwerkplan en PTA 2011-2012	docenten	juni 2011
Eindevaluatie uitvoering tweede helft 2010-2011	schoolleiding	juni 2011
Voortgangsgesprekken met alle secties	schoolleiding	sept. 2011

II. Kwaliteitsborging schoolexamens en andere toetsinstrumenten

Op basis van de gevoerde gesprekken met docenten concludeert de inspectie dat “de kwaliteitsborging rond het schoolexamen en andere toetsinstrumenten onvoldoende is. Leraren zijn in belangrijke mate zelf verantwoordelijk voor de toetsen en slechts in enkele secties worden de toetsen onderling afgestemd.”

Zonder iets af te doen aan de conclusie van de inspectie willen wij hier een meer uitvoerige beschrijving geven van de stand van zaken binnen het media College, zodat preciezer kan worden bepaald welke maatregelen moeten worden genomen.

Theoretische toetsen binnen het schoolexamen

Indien er meerdere docenten binnen een leerweg voor hetzelfde vak schoolexamens afnemen, worden binnen alle secties (zowel van de algemene vakken als van de praktijkvakken) de theoretische toetsen en de normering daarvan vooraf door de betrokken docenten besproken. Sommige secties organiseren na de afname ook een gezamenlijke evaluatie van toets en normering door de betrokken docenten. In geen enkele sectie zijn de andere docenten, die niet in de examenjaren lesgeven, bij deze evaluatie betrokken.

Praktische toetsen binnen het schoolexamen

Bij praktische toetsen binnen het schoolexamen is de opdracht in de regel wel vooraf afgesproken. Voor de normering van de praktische opdracht is deze regel minder algemeen. Vaak is er wel een globale normering afgesproken, maar is die normering niet gedetailleerd genoeg uitgewerkt. Met name bij de praktijkvakken is dit een onwenselijke situatie. Juist binnen de secties van praktijkvakken is een gezamenlijke evaluatie van de praktische opdracht en bijbehorende normering van groot belang. In geen enkele sectie zijn de andere docenten, die niet in de examenjaren lesgeven, bij deze evaluatie betrokken.

Mondelinge toetsen binnen het schoolexamen

Mondelinge toetsen worden met name gebruikt binnen de moderne vreemde talen, Nederlands en enkele zaakvakken. Er is een grote verscheidenheid in hoe de mondelinge toets wordt vormgegeven, ook tussen de verschillende moderne vreemde talen, die toch vanuit hetzelfde examenprogramma werken. Bestaande afspraken zijn globaal, met name waar het de normering betreft. Binnen veel secties bestaat niet het idee de definitieve vorm al gevonden te hebben.

Methodegebonden toetsen in de niet-examenjaren

In alle gevallen waar een lesmethode wordt gebruikt waarbij de uitgever voor elk hoofdstuk een afsluitende toets levert, worden deze methodegebonden toetsen gebruikt. Ook hanteert de sectie in dat geval een uniforme normering. In enkele gevallen worden deze methodegebonden toetsen aan de eigen behoefte aangepast.

Overige toetsen en praktische opdrachten in de niet-examenjaren

Slechts enkele secties hebben gedetailleerde afspraken gemaakt over de schriftelijke toetsen, de praktische opdrachten en de bijbehorende normering in de niet-examenjaren. Als dergelijke afspraken bestaan dan zijn ze eerder gemaakt voor schriftelijke toetsen dan voor praktische opdrachten. Dat geldt met name voor de praktijkvakken.

Toetsbeleid overige leerjaren

Op het niveau van het College als geheel is er geen toetsbeleid geformuleerd waarin heldere afspraken zijn gemaakt over zaken als:

- minimaal (en maximaal) aantal toetsen per vak;
- te onderscheiden soorten toetsen (repetities, proefwerken, schriftelijke overhoringen) en hun onderlinge weging;
- herkansingsmogelijkheden van toetsen;
- eventueel hanteren van een bodemcijfer bij dyslectische leerlingen (bij de talen);
- eventueel hanteren van een bodemcijfer gedurende de eerste twee perioden van het eerste leerjaar;
- aantal toetsen per dag;
- regels rond het opgeven, corrigeren en nabespreken van toetsen.

Doelen borging schoolexamens

Als criterium voor de beoordeling van de kwaliteit van onze schoolexamens wordt de nieuwe versie van de checklisten “Kwaliteit schriftelijke, mondelinge en praktische schoolexamens” van de VO-raad gebruikt. Met behulp van deze checklisten (zie bijlage 5) worden alle schoolexamens gescreend en zo nodig verbeterd. Verbeteringen worden in vakwerkplannen en PTA’s vastgelegd.

Doelen borging overige toetsinstrumenten

Voor de overige toetsinstrumenten wordt een collegebreed toetsbeleid vastgelegd. Voor dit toetsbeleid gelden de volgende uitgangspunten:

- binnen dezelfde typen klassen (leerjaar en leerweg) worden identieke of vergelijkbare schriftelijke, mondelinge en praktische toetsen met een dezelfde normering afgenomen;
- alle docenten die aan dezelfde typen klassen (leerjaar / leerweg) zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor de toets, het correctiemodel en de normering (wanneer er maar één docent aan dat type klassen lesgeeft wordt de verantwoordelijkheid gedeeld met de overige leden van de sectie, of in geval van een eenmanssectie met de leden van een gelijksoortige sectie);
- de sectie evalueert gezamenlijk de toetsen en de normering, ten einde een doorlopende leerlijn naar het examen te bewerkstelligen en een specifieke invulling te geven aan het specifieke profiel van het Media College;
- voor aanvullende zaken worden collegebrede regels gemaakt die voor alle secties en docenten bindend zijn.

Tijdpad

Tweede helft 2009-2010

Wat?	Wie?	Af
Bespreken checklisten VO-raad met examinatoren	schoolleiding	mei 2010
Inventariseren elementen toetsbeleid met personeelsvertegenwoordiging	schoolleiding	mei. 2010
Formuleren voorstel collegebreed toetsbeleid op studiedag 1 juni	docenten	juni 2010
Vaststellen collegebreed toetsbeleid	schoolleiding	juni 2010

Controle vakwerkplan en PTA 2010-2011 (en eventueel aanpassen) aan de hand van checklisten en collegebreed toetsbeleid	docenten	juni 2010
--	----------	-----------

Eerste helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Uitvoeren collegebreed toetsbeleid	docenten	
Ontwerpen, normeren, afnemen en corrigeren van de toetsen schoolexamens overeenkomstig de checklisten	docenten	
Toezien op naleving afspraken	schoolleiding	
Tussenevaluatie uitvoering eerste helft 2010-2011	schoolleiding	dec 2010
Voortgangsgesprekken met alle secties	schoolleiding	jan 2011

Tweede helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Uitvoeren collegebreed toetsbeleid	docenten	
Ontwerpen, normeren, afnemen en corrigeren van de toetsen schoolexamens overeenkomstig de checklisten	docenten	
Toezien op naleving afspraken	schoolleiding	
Eindevaluatie uitvoering tweede helft 2010-2011	schoolleiding	mei 2011
Voortgangsgesprekken met alle secties	schoolleiding	juni 2011
Bespreken eventueel bijgesteld collegebreed toetsbeleid met personeelsvertegenwoordiging	schoolleiding	juni 2011
Vaststellen eventueel bijgesteld collegebreed toetsbeleid	schoolleiding	juni 2011

III. Evaluatie onderwijsleerproces

De inspectie beoordeelt het schoolklimaat en het didactisch handelen als voldoende, maar maakt te gelijktijd de volgende kritische opmerking: “de kwaliteit van de geobserveerde lessen liep behoorlijk uiteen en in sommige lessen hadden leraren duidelijk moeite om een goede werksfeer te realiseren en een veilig en respectvol werkklimaat te bieden”. Hoewel de inspectie de kwaliteitszorg als geheel als voldoende beoordeelt, wordt vanwege deze kritische constatering de evaluatie van het onderwijsleerproces als onvoldoende aangemerkt. In dit verband wordt de cyclus van functioneringsgesprekken en beoordelingsgesprekken genoemd als middel om het niveau van het onderwijsleerproces te verhogen.

De observatie van de inspectie staat niet op zichzelf. Ook de verschillende tevredenheidsonderzoeken onder leerlingen en ouders geven aanleiding tot zorg over de kwaliteit van het onderwijsleerproces. (Samenvattingen van de tevredenheidsonderzoeken zijn als losse bijlagen bijgevoegd).

Uit de samenvatting van het tevredenheidsonderzoek onder **leerlingen** blijkt dat de volgende aspecten van docentengedrag aandacht behoeven: orde houden, wijze van lesgeven, pedagogische aanpak (voortrekken), activeren van leerlingen, uitleggen van leerstof, de mate van verveling en de aandacht voor leren te leren.

Uit de samenvatting van het tevredenheidsonderzoek onder **ouders** blijkt dat de volgende aspecten van docentengedrag aandacht behoeven: rust en orde, eerlijkheid van behandeling, controle van het huiswerk, aandacht voor zelfwerkzaamheid, begeleiden van leerproblemen, aandacht voor het voorkomen van pesten en het oplossen van problemen tussen docenten en leerlingen.

Docenten vragen in dit verband om aandacht voor de motivatie van leerlingen, de begeleiding bij leerproblemen, extra mogelijkheden voor leerlingen die meer kunnen, omgang tussen leerlingen en docenten en voor begeleiding bij gedragsproblemen.

Kortom, er is alle reden om de kwaliteit van het onderwijsleerproces centraal te stellen.

Om dat te kunnen doen is het noodzakelijk dat er binnen de schoolorganisatie een plaats, een plek is waar docenten met elkaar en met de ondersteuners (zorgcoördinatoren en teamleiders) bezig kunnen zijn om de kwaliteit van het onderwijsleerproces in een klas te verhogen.

Zo’n plaats, zo’n plek is er op dit moment binnen het Media College niet. Op de teamvergaderingen wordt over algemenere onderwerpen gesproken. Op sectievergaderingen gaat het over vakinhoudelijke zaken. In het verbetertraject gaat het over het profiel en de uitstraling van de school. De mentor/zorg-gesprekken komen een beetje in de buurt, maar daar spreekt de mentor van de klas alleen met de zorgcoördinator, de andere docenten zijn niet bij het gesprek aanwezig. En de opzet van de rapportvergaderingen leent zich ook niet voor een diepgaande gedachtewisseling over de vraag hoe de kwaliteit van het onderwijsleerproces in een klas verbeterd kan worden.

Het is dus zaak om zo’n plaats, zo’n plek zo snel mogelijk te creëren. Dat kan door de instelling van klassenbesprekingen.

Klassenbesprekingen

- Klassenbesprekingen worden gehouden door een groep docenten die gezamenlijk verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit van het onderwijsleerproces in een kleine groep van gelijksoortige klassen.

- Tijdens de klassenbespreking formuleert deze groep van docenten “benaderingen” (plannen) om problemen in het onderwijsleerproces aan te pakken.
- Dat kunnen allerlei zaken zijn op interpersoonlijk, pedagogisch, inhoudelijk, didactisch en organisatorisch gebied.
- Bij klassenbesprekingen is gezamenlijkheid het sleutelwoord, want sommige problemen zijn zo groot, zo omvangrijk dat alleen de gezamenlijke aanpak van docenten succes kan brengen.
- Die gezamenlijkheid geeft ook de gelegenheid om te leren van elkaar, om steun te bieden aan elkaar, om succes te beleven met elkaar.

Voor het houden van klassenbesprekingen is een lijst met bespreekpunten opgesteld die afgeleid zijn uit de eerste vier competenties zoals genoemd in de wet BIO (zie bijlage 6).

Dubbel doel

De opgesomde punten geven goed **het dubbele doel** aan waarom de klassenbesprekingen worden geïntroduceerd: enerzijds het vergroten van de kwaliteit van het onderwijsleerproces in de klassen, anderzijds het verbeteren van de arbeidsomstandigheden, het welbevinden van docenten.

Verdere voorwaarden voor succes

Om de klassenbesprekingen te laten slagen, moeten er nog een aantal voorwaarden vervuld worden.

Ten eerste is een evenwichtige samenstelling van de deelnemers voor het succes van de klassenbesprekingen van groot belang. Het gaat om een goede mix van ervaren en beginnende docenten, van jong en oud, van verschillende vakken, van verschillende deskundigheden. Om die reden zal de schoolleiding heel specifiek naar deze samenstelling kijken.

Ten tweede werkt het beter wanneer de klassen die de deelnemers bespreken gelijksoortig zijn. Dat maakt dat er doelgerichter gewerkt kan worden. Het gaat om een groep van vergelijkbare klassen: de benadering (plan van aanpak) die in een klas werkt, zal naar alle waarschijnlijkheid ook wel in de gelijksoortige klas werken.

Ten derde kan het voordelig zijn om bij de indeling van de klassen rekening te houden met de doorlopende leerlijnen. Daardoor wordt het mogelijk om benaderingen af te spreken die meerdere leerjaren betreffen. Er kunnen afspraken gemaakt worden waarbij in verschillende op een volgende leerjaren iets wordt opgebouwd.

Herindeling van de teams

Een en ander leidt tot een herindeling van de teams. Gelijksoortige klassen bij elkaar. Niet horizontaal (onderbouw en bovenbouw), maar verticaal:

- een kaderstroom;
- een TG-stroom;
- een havostroom.

In plaats van twee dus drie teams, wat voor de taakbelasting van de teamleiders ook een voordeel kan zijn.

In combinatie met de eerder beschreven klassenbesprekingen leidt dat tot het volgende schema:

	klassenbespreking onderbouw	klassenbespreking bovenbouw
kaderstroom	V1C, V2C, V2D	K3A, K3B, K4A, K4B
TG-stroom	V1A, V1B, V2A, V2B	TG3A, TG3B, TG4A, TG4B
havostroom	H1A, H2A	H3A, H4A, H5A

Zoals eerder vermeld wordt ervoor gezorgd dat de docenten evenwichtig over de drie nieuwe teams worden verdeeld, zodat er drie teams ontstaan met gelijkwaardige capaciteiten. Voor de indeling van het rooster voor het schooljaar 2010-2011 zal deze evenwichtige verdeling het uitgangspunt zijn.

Elke stroom houdt dan de ene keer een klassenbespreking van de eigen onderbouwklassen, de andere keer een klassenbespreking van de eigen bovenbouwklassen.

Vergaderschema

In schooljaar 2010-2011 zal er op de dinsdag (vergadermiddag) met een repeterend vergaderschema gewerkt gaan worden. Dit schema ziet er als volgt uit:

week 1	stroomvergadering
week 2	klassenbespreking van de onderbouwklassen uit de eigen stroom
week 3	sectievergadering
week 4	klassenbespreking van de bovenbouwklassen uit de eigen stroom
week 5	Gereserveerd voor overige vergaderingen

Teamleiders en zorgcoördinatoren

De kaderstroom zal worden geleid door Esther Vinken-Oldenhof, gesteund door Marijke Gerards-van Woerkom als zorgcoördinator.

De TG-stroom zal worden geleid door Joke Ruisch, gesteund door Sylvia de Rijke als zorgcoördinator.

De havostroom zal worden geleid door Léon van der Holst met Tom Swart als assistent; Sylvia de Rijke zal als zorgcoördinator voor de onderbouw van de havostroom optreden en Marijke Gerards-van Woerkom voor de bovenbouw van de havostroom.

Nogmaals: een dubbel doel

In het voorafgaande is heel nadrukkelijk aan gegeven dat het doel van de introductie van klassenbesprekingen en de omzetting van twee horizontale teams naar drie verticale stromen tweeledig is:

- het vergroten van de kwaliteit van het onderwijsleerproces door docenten in staat te stellen gezamenlijk af te spreken hoe zij de door hen ondervonden problemen kunnen benaderen/ aanpakken;
- het welbevinden en de arbeidsvreugde van docenten te vergroten door hen in staat te stellen elkaar te ondersteunen, van elkaar te leren en succes te ervaren.

Misschien is er ook nog wel een afgeleid, derde doel. Wij denken dat wanneer deze twee doelen daadwerkelijk worden gerealiseerd het vertrouwen in schoolleiding en coördinatie zal toenemen.

Zorgvuldige evaluatie

Gezien het grote belang van deze zaken willen wij zorgvuldige aandacht besteden aan de (tussentijdse) evaluatie van dit veranderingsproces. Bij deze evaluatie gaat het erom of alle betrokkenen – docenten en schoolleiding, maar ook leerlingen en ouders – ook daadwerkelijk ervaren dat de veranderingen verbeteringen zijn.

De evaluatie valt – net als de doelen – in twee te onderscheiden delen uiteen:

- evaluatie van de mate waarin de kwaliteit van het onderwijsleerproces is verbeterd en
- de evaluatie van de mate waarin het welbevinden van docenten is toegenomen.

Voor deze evaluatie(s) zal het tevredenheidsonderzoek onder leerlingen, ouders en personeel worden gebruikt. Eind 2011 wordt het tevredenheidsonderzoek volgens planning door het bestuur herhaald. Wij willen daar niet op wachten, maar zullen het tevredenheidsonderzoek al eind 2010 herhalen.

Binnen het tevredenheidsonderzoek zullen wij specifiek kijken naar de eerder genoemde punten die met het onderwijsleerklimaat te maken hebben. Dat zijn:

- voor de leerlingen de volgende aspecten van docentengedrag: orde houden, wijze van lesgeven, pedagogische aanpak (voortrekken), activeren van leerlingen, uitleggen van leerstof, de mate van verveling en de aandacht voor leren te leren;
- voor de ouders de volgende aspecten van docentengedrag: rust en orde, eerlijkheid van behandeling, controle van het huiswerk, aandacht voor zelfwerkzaamheid, begeleiden van leerproblemen, aandacht voor het voorkomen van pesten en het oplossen van problemen tussen docenten en leerlingen;
- voor de docenten de motivatie van leerlingen, de begeleiding bij leerproblemen, extra mogelijkheden voor leerlingen die meer kunnen, omgang tussen leerlingen en docenten en de begeleiding bij gedragsproblemen.
- **Criterion:**
Op het tevredenheidsonderzoek 2010 moet met 16 van de 19 punten hoger gescoord worden dan op het tevredenheidsonderzoek.
Op het tevredenheidsonderzoek 2011 moet met 15 van de 19 punten hoger gescoord worden dan de referentiegroep in het onderzoek.

Wat betreft het welbevinden van de docenten zal binnen het tevredenheidsonderzoek het gemiddelde rapportcijfer als indicator gehanteerd worden. Op het tevredenheidsonderzoek 2010 moet dat gemiddelde rapportcijfer minstens een 6,5 zijn; op het tevredenheidsonderzoek 2011 moet het gemiddelde rapportcijfer boven dat van de referentiegroep liggen.

De verwachting dat de samenwerking van docenten binnen de nieuwe klassenbesprekingen aan de docenten de gelegenheid zal bieden om te leren van elkaar, om steun te bieden aan elkaar, om succes te beleven met elkaar, zal tussentijd gecheckt worden. Tussentijds zal met de docenten zeer frequent, tenminste vier maal in het schooljaar, het functioneren van de klassenbesprekingen geëvalueerd worden. Deze tussenevaluaties zullen gebruikt worden om de klassenbesprekingen steeds verder te verbeteren. Het OSP zal deze tussentijdse onderzoeken uitvoeren.

Tijdpad

Tweede helft 2009-2010

Wat?	Wie?	Af
Bespreken opzet klassenbesprekingen en 3 stromen met personeelsvertegenwoordiging	schoolleiding	mei 2010
Bespreken opzet klassenbesprekingen en 3 stromen met alle docenten	schoolleiding	mei 2010
Vorbereiden studiedag 1 juni	schoolleiding stuurgroep	mei 2010
Studiedag 1 juni	docenten schoolleiding	mei 2010
Vorbereiden transitie van 2 horizontale teams naar 3 verticale stromen (indeling docenten, roosterconsequenties, jaarplanning)	schoolleiding	juni 2010
Uitwerken periodieke evaluatie van werken met klassenbesprekingen	OSP	juni 2010

Eerste helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Werken met klassenbesprekingen in de 3 stromen	docenten teamleiders	
Eerste tussenevaluatie van de klassenbesprekingen	OSP	nov. 2010
Bespreken eerste tussenevaluatie	docenten schoolleiding	dec.2010
Afname tevredenheidonderzoek 2010	extern	dec. 2010
Bespreken uitkomsten tevredenheidonderzoek 2010	docenten schoolleiding	Jan 2011
Eventueel bijstellen proces	schoolleiding	jan 2011

Tweede helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Werken met klassenbesprekingen in de 3 stromen	docenten teamleiders	
Tweede tussenevaluatie van de klassenbesprekingen	OSP	jan. 2011
Bespreken tweede tussenevaluatie	docenten schoolleiding	febr. 2011
Eventueel bijstellen proces	schoolleiding	febr. 2011
Derde tussenevaluatie van de klassenbesprekingen	OSP	april 2011
Bespreken derde tussenevaluatie	docenten schoolleiding	mei 2011
Eventueel bijstellen proces	schoolleiding	mei 2011
Vierde tussenevaluatie van de klassenbesprekingen	OSP	
Bespreken vierde tussenevaluatie	docenten schoolleiding	Juli 2011

Eventueel bijstellen proces	schoolleiding	juli 2011
-----------------------------	---------------	-----------

Eerste helft 2011-2012

Wat?	Wie?	Af
Werken met klassenbesprekingen in de 3 stromen	docenten teamleiders	
Vijfde tussenevaluatie van de klassenbesprekingen	OSP	nov. 2011
Bespreken vijfde tussenevaluatie	docenten schoolleiding	dec. 2011
Afname tevredenheidonderzoek 2011	extern	dec. 2011
Bespreken uitkomsten tevredenheidonderzoek 2011	docenten schoolleiding	jan.2012
Eventueel bijstellen proces	schoolleiding	jan.2012

Tweede helft 2011-2012

Wat?	Wie?	Af
Zesde tussenevaluatie van de klassenbesprekingen	OSP	mrt 2012
Bespreken zesde tussenevaluatie	docenten schoolleiding	apr. 2012
Eventueel bijstellen proces	schoolleiding	apr. 2012
Zevende tussenevaluatie van de klassenbesprekingen	OSP	mei 2012
Bespreken vierde tussenevaluatie	docenten schoolleiding	juli 2012
Eventueel bijstellen proces	schoolleiding	juli 2012

IV. Kwaliteit mentoraat

De inspectie constateert dat de kwaliteit van het mentoraat erg verschilt en sterk afhankelijk is van de persoonlijke inzet en betrokkenheid van de mentor. Ook onze zorgcoördinatoren rapporteren dergelijke verschillen.

Doel

Natuurlijk is het goed wanneer elke mentor een persoonlijke inkleuring geeft aan het mentoraat. Een bepaalde basiskwaliteit moet echter gegarandeerd zijn. Om die basiskwaliteit opnieuw neer te zetten, is de laatste taakomschrijving van de klassenmentor geactualiseerd (zie bijlage 7). Het doel is dan ook het handhaven van de basiskwaliteit zoals beschreven in de taakomschrijving.

Om deze basiskwaliteit ook te bewaken zal de zorgcoördinator voortaan tijdens de periodieke (eenmaal in de zes weken) mentor/zorg-gesprekken niet alleen met de mentor individuele leerlingen bespreken, maar ook met de mentor nagaan of deze aan het mentoraat een goede invulling geeft. Van dit gesprek wordt een verslag gemaakt.

Komend schooljaar voert de teamleider van de stroom waarbinnen de mentor werkzaam is, tenminste tweemaal in het schooljaar met de mentor een voortgangsgesprek. In dit voortgangsgesprek staat het functioneren van de mentor centraal, waarbij de geactualiseerde taakomschrijving het uitgangspunt is. Het **criterium** is dat elke mentor zijn werkzaamheden overeenkomstig deze taakomschrijving uitoefent.

Deze aandacht voor de kwaliteit van de mentor is van groot belang. Tijdens de klassenbesprekingen binnen de eigen stroom mag van de mentor verwacht worden dat deze op basis van zijn/haar kennis van individuele leerlingen en van de klas als geheel een voortrekkersrol speelt.

Tijdpad

Tweede helft 2009-2010

Wat?	Wie?	Af
Actualiseren taakomschrijving klassenmentor	schoolleiding	april 2010
Bespreken geactualiseerde taakomschrijving met huidige mentoren	zorgcoörd.	mei 2010

Eerste helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Werken overeenkomstig geactualiseerde taakomschrijving mentoren	mentoren	
Evalueren invulling mentoraat tijdens mentor-zorggesprek	zorgcoörd.	
Voeren eerste voortgangsgesprek met mentoren eigen stroom	teamleider	dec 2010

Tweede helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Werken overeenkomstig geactualiseerde taakomschrijving mentoren	mentoren	

Evaluëren invulling mentoraat tijdens mentor-zorggesprek	zorgcoörd.	
Voeren tweede voortgangsgesprek met mentoren eigen stroom	teamleider	mei 2011

V. Schoolspecifiek zorgplan

Het Media College beschikte over een beschrijving van het zorgtraject binnen de school, naast het grote overkoepelende zorgplan van het samenwerkingsverband. De inspectie was van mening dat het vrij eenvoudig moest zijn om met behulp van alle materialen waar onze zorgcoördinatoren over beschikken te komen tot een schoolspecifiek zorgplan dat aan alle regels voldoet.

Dat klopt, inmiddels ligt er een concepttekst, die de komende weken met de personeelsvertegenwoordiging en met de schoolleiding zal worden besproken. Daarna kan het schoolspecifieke zorgplan door de onderwijsdirecteur worden vastgesteld.

Tijdpad

Tweede helft 2009-2010

Wat?	Wie?	Af
Opstellen concept-zorgplan	zorgcoörd.	april 2010
Bespreken concept met personeelsvertegenwoordiging / schoolleiding en eventueel bijstellen	zorgcoörd.	mei 2010
Vaststellen schoolspecifiek zorgplan	schoolleiding	juni 2010

VI. Communicatie met ouders

Het Media College beschikt over een actieve ouderraad, een eigen informatieblad voor ouders en over een eigen website.

Binnen de ouderraad vindt horizontale verantwoording plaats. Het beleid van de school is regelmatig onderwerp van gesprek. Zo zijn de uitkomsten van het tevredenheidsonderzoek uitgebreid met de ouderraad besproken. Dat zal ook met dit verbeterplan gebeuren. Daarna zal in het ouderblad de Mediaan en op de website aan het verbeterplan aandacht besteed worden.

Ook bij de evaluatie zal de ouderraad vanzelfsprekend betrokken worden. De ouders zelf zullen worden gevraagd aan het extra tevredenheidsonderzoek van 2010 en aan het geplande tevredenheidsonderzoek van eind 2011 deel te nemen. Met de ouderraad zullen de resultaten van de tussenevaluaties worden besproken.

Tijdpad

Tweede helft 2009-2010

Wat?	Wie?	Af
Bespreken tevredenheidsonderzoeken en inspectierapport met ouderraad	schoolleiding	apr. 2010
Publicatie op website en in Mediaan	schoolleiding	mei 2010
Bespreken plan van aanpak met ouderraad	schoolleiding	juni 2010

Eerste helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Bespreken eerste tussenevaluatie met ouderraad	schoolleiding	dec.2010
Bespreken uitkomsten tevredenheidsonderzoek 2010 met ouderraad	schoolleiding	jan 2011

Tweede helft 2010-2011

Wat?	Wie?	Af
Bespreken tweede tussenevaluatie met ouderraad	schoolleiding	febr. 2011
Bespreken derde tussenevaluatie met ouderraad	schoolleiding	mei 2011
Bespreken vierde tussenevaluatie met ouderraad	schoolleiding	Juli 2011

VII. Relatie met verbetertraject Trots op het Media College

Het is noodzakelijk om in te gaan op de relatie van het voorliggende verbeterplan met het lopende verbetertraject “Trots op het Media College”.

In de eerste plaats bestaat er overlap tussen beide projecten. Die overlap is met name te vinden bij de onderdelen begeleiden van leerlingen en begeleiden van docenten bij “Trots op het Media College”.

In de tweede plaats zijn er onderdelen van “Trots op het Media College” die in ieder geval op enigerlei wijze door moeten gaan:

- de ontwikkeling van doorlopende leerlijnen binnen de kunst- en de mediavakken;
- de verbinding van de werkgroep exposeren met de renovatie van het schoolgebouw;
- de voortzetting van de specifieke (buitenschoolse) projecten waarmee onze school zich profileert.

In de derde plaats is echter ook duidelijk dat elk uur werk maar één keer besteed kan worden. Bovendien was de belasting al groot.

Binnen de stuurgroep en de projectgroepen van “Trots op het Media College” moet dus zeer kritisch naar de lopende activiteiten gekeken worden: welke activiteiten worden alsnog afgerond, welke activiteiten worden omgebogen, welke activiteiten worden op een laag pitje gezet en welke activiteiten worden gestopt.

Tijdpad

Tweede helft 2009-2010

Wat?	Wie?	Af
Herwaarderen activiteiten “Trots op het Media College”	projectgroep stuurgroep	mei 2010
Knopen doorhakken	schoolleiding	juni 2010

VIII. Renovatie schoolgebouw

In dit verbeterplan willen wij ook iets zeggen over de komende renovatie van het schoolgebouw. Die renovatie is namelijk van groot belang.

Om te beginnen blijkt uit het tevredenheidonderzoek dat zowel leerlingen, als ouders, als personeelsleden in hoge mate ontevreden zijn over de huidige mogelijkheden van het schoolgebouw.

Vanuit het verbetertraject “Trots op het Media College” is het belang van een renovatie aangegeven voor uitstraling en profilering van de school.

Ook voor dit verbeterplan is de renovatie van het schoolgebouw van grote betekenis. Met name bij het streven om de kwaliteit van het onderwijsleerproces te vergroten speelt de grootte van de (meeste) leslokalen een rol. Die leslokalen zijn namelijk extreem klein en dat heeft een beperkende invloed op dat onderwijsleerproces. Het vergroten van de leslokalen is dan ook een van de vier uitgangspunten voor de renovatie.

Die uitgangspunten zijn:

- Alle praktijklokalen die voor de uitstraling en de profilering van het Media College van belang zijn verplaatsen naar de zijvleugels of naar de eerste etage (gezien vanaf het schoolplein), zodat je bij binnenkomst van de school direct ziet wat voor soort school het is,
- Alle lokalen op de tweede etage (bezien vanaf het schoolplein) vergroten zodat er deugdelijke lokalen ontstaan.
- Hallen en gangen een moderne, frisse, vlotte uitstraling geven die past bij het profiel en uitstraling van de school die we willen zijn (met veel mogelijkheden tot exposeren).
- Aanvullende maatregelen zoals verbetering akoestiek in hallen, gangen en trappenhuizen.

Nawoord

Terugkijkend op dit verbeterplan is duidelijk dat er (alweer) veel werk verzet moet worden. Dat zal niet makkelijk zijn. Met elkaar zullen wij gaande weg tegen veel zaken aanlopen. Maar er is ook veel te winnen. Ik geloof echt dat wij voor al dat werk veel terug kunnen krijgen: voldoening en werkplezier.

Ik heb er veel vertrouwen in dat het ons ook gaat lukken. Onze bereidheid tot reflectie en onze openheid voor kwaliteitsverbeterende vernieuwingen zijn al eerder gememoreerd. Bovendien is er binnen VO Haaglanden geen school waar zoveel mensen tot hun pensioen met hun huidige werk willen doorgaan.

Laten wij met elkaar er iets moois van maken: Trots zijn op het Media College!

Bijlage 1: Analyse examen TL 2008 en examen TL 2009

EXAMEN TL 2008																	
aantal examenkandidaten: 41		geslaagd: 38			afgewezen: 3			percentage geslaagd: 93%									
Gemiddelde CE - TG	NE	EN	DU	WI	NA	EC	GS	GM	BTE	MA							
Gem. CE08 Land. tv1	62	65	60	58	62	62	64	64	63								
Gem. CE08 Media tv1	57	65	57	52	57	63	56	63	63								
Gem. CE08 Media tv1&2	58	65	57	53	57	64	56	63	63								
Gem. SE08 Media	66	71	63	68	64	67	66	68	66	70							
Vershil CE08-SE08 (Media)	-9	-5	-5	-15	-7	-4	-10	-5	-3								
CE per docent	NE	EN	DU	WI	NA	EC	GS	GM	BTE								
Gem. CE08 landelijk tv1	62	65	60	58	62	62	64	64	63								
Gem. CE08 Media	58	65	57	53	57	64	56	63	63								
	HBE	58	LOO	65	BGH	58	SRN	53	KMN	56	SAR	64	VBN	56	GSR	63	
		ZTA	66	PKP	57										SBG	61	
Vershil CE08-SE08 M	HBE	-9	LOO	-6	BGH	-3	SRN	-15	KMN	-7	SAR	-4	VBN	-10	-5	GSR	-2
		ZTA	-5	PKP	-6										SBG	-5	

EXAMEN TL 2008 (VERVOLG)											
CE08 per BO-advies		NE	EN	DU	WI	NA	EC	GS	GM	BTE	
landelijk		62	65	60	58	62	62	64	64	63	
Media		58	65	57	53	57	64	56	63	-	
k-	11	54	63	52	51	60	61	50	65	61	
k(g)t	5	61	66	55	52	49	67	59	-	63	
(g)t	22	58	66	60	53	56	63	56	62	64	
(g)t/havo	1	65	67	56	43	-	65	50	-	49	
havo+	2	62	73	60	71	-	78	65	-	64	
Vershil CE-SE per BO-advies		-9	-5	-5	-15	-7	-4	-10	-5	-3	
k-	11	-12	-9	-9	-18	-7	-5	-11	-4	-4	
k(g)t	5	-8	-4	-10	-17	-13	-4	-14	-	-5	
(g)t	22	-8	-5	-2	-14	-7	-4	-10	-5	-2	
(g)t/havo	1	4	0	-1	-8	-	9	0	-	-2	
havo+	2	-11	-4	-7	-1	-	4	-8	-	0	

EXAMEN TL 2009																	
aantal examenkandidaten: 45		geslaagd: 42		afgewezen: 2		percentage geslaagd: 93%											
<hr/>																	
Gemiddelde CE - TG	NE	EN	DU	EC	WI	NSK1	GS	GM	BTE	MA							
Gem. CE Land. tv1	62	64	63	61	63	62	62	64	63,5	-							
Gem. CE Media tv1	55	64	57	62	54	52	57	64	63	-							
Gem. CE Media tv1&2	57	64	57	62	54	52	57	64	63	-							
Gem. SE Media	66	72	60	65	65	61	66	66	68	69							
Vershil CE-SE (Media)	-9	-8	-3	-3	-11	-9	-9	-3	-5	-							
<hr/>																	
CE per docent	NE	EN	DU	EC	WI	NSK1	GS	GM	BTE								
Gem. CE landelijk tv1	62	64	63	61	63	62	62	64	63,5								
Gem. CE Media	57	64	57	62	54	52	57	64	63								
	HBE	58	ADA	63	BGH	59	SAR		SRN		RBG		LBS	59		SBG	62
	WVD	54	LOO	65	PKP	56							VBN	56		WMN	64
Vershil CE-SE Media	-9	-8	-3	-3	-11	-9	-9	-3	-5								
	HBE	-6	ADA	-11	BGH	-4	SAR	-3	SRN	-11	RBG	-9	LBS	-7		SBG	-4
	WVD	-12	LOO	-4	PKP	-3							VBN	-10		WMN	-6

EXAMEN TL 2009 (vervolg)										
CE per BO-advies		NE	EN	DU	EC	WI	NSK1	GS	GM	BTE
landelijk		62	64	63	61	63	62	62	64	63,5
Media		57	64	57	62	54	52	57	64	63
k-	16	53	64	55	58	52	52	53	64	60
k(g)t	4	48	66	56	57	43	49	43	61	61
(g)t	20	58	61	55	64	56	50	59	61	65
(g)t/havo	3	59	75	70	61	59	53	65	67	67
havo+	1	77	64	66	63	52	-	58	-	69
Vershil CE-SE per BO-advies		-9	-8	-3	-3	-11	-9	-9	-3	-5
k-	16	-10	-6	-5	-4	-12	-8	-9	-1	-5
k(g)t	4	-10	-5	-1	2	-16	-8	-	-5	-6
(g)t	20	-8	-10	-4	-4	-12	-12	-9	-9	-5
(g)t/havo	3	-8	-5	1	-4	-3	-12	1	1	-1
havo+	1	6	-12	8	5	-11	-	-16	-	-3

Bijlage 2: Analyse examen KBL 2008 en examen KBL 2009

EXAMEN KBL 2008										
aantal examenkandidaten: 47			geslaagd: 42			afgewezen: 5			percentage geslaagd: 89%	
Gemiddelde CE - KB		NE	EN	WI	NA	GM	MA			
Gem. CE08 Landelijk tv1		62	63	62	62	64				
Gem. CE08 Media tv1		58	68	59	58	63				
Gem. CE08 Media tv1&2		58	69	60	58	63				
Gem. SE08 Media		64	65	59	55	65	65			
Verschil CE08-SE08 (Media)		-6	4	2	3	-3				
CE per docent		NE	EN	WI	NA	GM				
Gem. CE08 landelijk tv1		62	63	62	62	64				
Gem. CE08 Media		58	69	60	58	63				
	HBE	58	SWT	68	BBL	65	KMN	59		
			ZTA	69	RBG	58	RBG	56		
					SRN	59				
Verschil CE08-SE08 Media		HBE	-6	SWT	4	BBL	4	KMN	5	-3
				ZTA	3	RBG	5	RBG	-1	
						SRN	-2			

				SRN	-2		
EXAMEN KBL 2008 (VERVOLG)							
CE08 per BO-advies		NE	EN	WI	NA	GM	
landelijk CE08		62	63	62	62	64	
Media CE08		58	69	60	58	63	
b	5	57	61	53	51	63	
bk	4	62	58	63	53	68	
k	11	58	67	56	56	61	
k(g)t	9	58	69	60	60	62	
(g)t+	18	58	74	64	62	63	
Vershil CE-SE per BO-advies		-6	4	2	3	-3	
b	5	-6	-1	-6	-2	-4	
bk	4	-1	-1	7	2	0	
k	11	-5	4	-2	0	-6	
k(g)t	9	-5	3	0	5	0	
(g)t+	18	-7	5	6	7	-2	

EXAMEN KBL 2009										
aantal examenkandidaten: 38			geslaagd: 28			afgewezen: 9			percentage geslaagd: 74%	
Gemiddelde CE - KB		NE	EN	WI	NSK1	GM	MA			
Gem. CE Land. tv1		61	63	61	61	64	-			
Gem. CE Media tv1		55	66	52	53	56	-			
Gem. CE Media tv1&2		56	66	53	53	58	-			
Gem. SE Media		63	71	60	57	62	64			
Verschil CE-SE (Media)		-7	-4	-5	-4	-5	-			
CE per docent		NE	EN	WI	NSK1	GM				
Gem. CE landelijk tv1		61	63	61	61	64				
Gem. CE Media		56	66	53	53	58				
	HBE	53	ADA	65	SRN	55	KMN	56		
	WVD	58	SWT	68			RBG	50		
Verschil CE-SE Media		-7	-4	-5	-4	-5				
	HBE	-8	ADA	-7	SRN	-5	KMN	-2		
	WVD	-7	SWT	-1			RBG	-6		

EXAMEN KBL 2009 (vervolg)						
CE per BO-advies		NE	EN	WI	NSK1	GM
landelijk		61	63	61	61	64
Media		56	66	53	53	58
b	5	51	62	43	49	58
bk	3	50	57	39	41	49
k	9	55	63	60	56	58
k(g)t	8	58	73	46	51	55
(g)t+	12	58	70	55	55	59
Vershil CE-SE per BO-advies		-7	-4	-5	-4	-5
b	5	-7	-3	-8	-1	-4
bk	3	-5	-19	-9	-5	-13
k	9	-13	-2	-3	-4	-7
k(g)t	8	-4	-4	-8	-3	-3
(g)t+	12	-5	-3	-4	-5	-2

Bijlage 3: Analyse examen HAVO 2008 en examen HAVO 2009

EXAMEN HAVO 2008												
aantal examenkandidaten: 17			geslaagd: 12			afgewezen: 5			percentage geslaagd: 71%			
Gemiddelde CE - TG		NE	EN	FA12	DU12	EC1	GS			BV23		
Gem. CE08 Land. tv1		62	65	60	58	62	62			63		
Gem. CE08 Media tv1		60	71	62	48	62	63			-		
Gem. CE08 Media tv1&2		60	71	62	49	65	64			-		
Gem. SE08 Media		71	74	67	60	67	66			67		
Verschil CE08-SE08 (Media)		-10	0	-4	-13	2	0			-		
CE per docent		NE	EN	FA12	DU12	EC1	GS			BV23		
Gem. CE08 landelijk tv1		62	65	60	58	62	62			63		
Gem. CE08 Media		60	71	62	49	65	64			-		
VNN		60	SWT	71	XSJ	62	PKP	49	SAR	65	VBN	64
Verschil CE08-SE08 Media		-10	0	-4	-13	2	0			-		
VNN		-10	SWT	0	XSJ	-4	PKP	-13	SAR	2	VBN	0

EXAMEN HAVO 2008 (VERVOLG)									
CE08 per BO-advies		NE	EN	FA12	DU12	EC1	GS	BV23	
landelijk		62	65	60	58	62	62	63	
Media		60	71	62	49	65	64	-	
(g)t-	7	55	61	-	44	61	57	-	
(g)t/havo	1	60	69	-	42	68	59	-	
havo	9	63	80	62	57	68	69	-	
havo/vwo	0	-	-	-	-	-	-	-	
vwo	0	-	-	-	-	-	-	-	
Vershil CE-SE per BO-advies		-10	0	-4	-13	2	0	-	
(g)t-	7	-19	-8	-	-19	0	-3	-	
(g)t/havo	1	-8	5	-	-8	-1	-9	-	
havo	9	-6	6	-4	-6	4	3	-	
havo/vwo	0	-	-	-	-	-	-	-	
vwo	0	-	-	-	-	-	-	-	

EXAMEN HAVO 2009												
aantal examenkandidaten: 17			geslaagd: 16				afgewezen: 1				percentage geslaagd: 94%	
Gemiddelde CE09 - TG		NETL	ENTL	FATL	DUTL	ECON	GES	KUBV	MAAT IN			
Gem. CE09 Land. tv1		60	62	61	57	63	62	63	-	-		
Gem. CE09 Media tv1		59	62	55	54	60	65	55	-	-		
Gem. CE09 Media tv1&2		59	64	55	54	60	65	55	-	-		
Gem. SE09 Media		66	65	73	66	60	60	69	62	64		
Verschil CE09-SE09 (Media)		-7	-1	-18	-11	0	5	-15	-	-		
CE09 per docent		NETL	ENTL	FATL	DUTL	ECON	GES	KUBV				
Gem. CE09 landelijk tv1		60	62	61	57	63	62	63				
Gem. CE09 Media		59	64	55	54	60	65	55				
	VNN	59	SWT	64	XSJ	55	PKP	54	SAR	60	SSL	65
Verschil CE09-SE09 Media		-7	-1	-18	-11	0	5	-15				
	VNN	-7	SWT	-1	XSJ	-18	PKP	-11	SAR	0	SSL	5

EXAMEN HAVO 2009 (vervolg)									
CE09 per BO-advies		NETL	ENTL	FATL	DUTL	ECON	GES	KUBV	
landelijk		60	62	61	57	63	62	63	
Media		59	64	55	54	60	65	55	
(g)t-	6	58	59	-	52	62	62	54	
(g)t/havo	5	51	63	42	56	62	68	54	
havo	3	67	73	61	59	55	71	57	
havo/vwo	1	65	79	-	55	56	57	47	
vwo	0	-	-	-	-	-	-	-	
Vershil CE09-SE09 per BO-adv		-7	-1	-18	-11	0	5	-15	
(g)t-	6	-7	2	-	-14	2	5	-14	
(g)t/havo	5	-15	-7	-32	-10	2	6	-14	
havo	3	-6	1	-13	-14	-6	4	-19	
havo/vwo	1	11	12	-	-5	-3	3	-15	
vwo	0	-	-	-	-	-	-	-	

Bijlage 4: Nadere analyse Nederlands, wiskunde, natuurkunde

Nederlands

	KBL				GL/TL				HAVO			
	CE		CE	C-S	CE		CE	C-S	CE		CE	C-S
2007-2008	NL	hbe	58	-6	NL	hbe	58	-9	NL	vnn	60	-10
	62				62				62			
2008-2009	NL	hbe	53	-8	NL	hbe	58	-6	NL	vnn	59	-7
	61	wvd	58	-7	62	wvd	54	-12	60			

wiskunde

	KBL				GL/TL				HAVO			
	CE		CE	C-S	CE		CE	C-S	CE		CE	C-S
2007-2008	NL	kmn	53	+2	NL	srn	53	-7				
	62				58							
2008-2009	NL	srn	53	-5	NL	srn	54	-11				
	61				63							

natuurkunde

	KBL				GL/TL				HAVO			
	CE		CE	C-S	CE		CE	C-S	CE		CE	C-S
2007-2008	NL	kmn	58	-7	NL	kmn	57	-7				
	62				62							
2008-2009	NL	kmn	56	-2	NL	rbg	52	-9				
	61	rbg	50	-6	62							

- Hoe analyseert de sectie bovenstaande opbrengstentabel?
 - kader
 - GL/TL
 - havo
- Welke analyse heeft de sectie gemaakt van de rapportage uit WOLF over de resultaten behaald in de verschillende klassen?
 - kader
 - GL/TL
 - havo
- Hoe is de tijdsverdeling in zowel het laatste examenjaar als het voorlaatste examenjaar tussen de voorbereiding op het schoolexamen en het centraal examen?
 - kader
 - GL/TL
 - havo
- Welke afspraken zouden vanuit de bovenbouw met de docenten uit onderbouw gemaakt kunnen worden voor een goede doorlopende leerlijn?
- Zijn de afspraken voortvloeiend uit de eerste 4 punten in een vakwerkplan en/of het PTA (dus schriftelijk) vastgelegd?

Bijlage 5: Checklisten Kwaliteit schriftelijke, mondelinge en praktische schoolexametoetsen (VO-raad)

Verantwoording

De werkgroep Protocollen heeft zich in eerste instantie gericht op het opstellen van protocollen en checklisten die betrekking hebben op de kwaliteit van *procedures* rond het examen. Vervolgens heeft zij gemeend er goed aan te doen door middel van checklisten ook aandacht te besteden aan de kwaliteit van de exametoetsen zelf, d.w.z. van de *schoolexametoetsen* (de kwaliteit van de centrale examens wordt immers al voldoende bewaakt).

De werkgroep heeft hiertoe drie checklisten opgesteld: een voor de schriftelijke schoolexametoetsen, een voor de mondelinge en een voor de praktische toetsen. De daarin geformuleerde aandachtspunten richten zich op kwaliteitsaspecten m.b.t. die toetsvormen zelf.

Een belangrijke vraag echter die aan het geven van die toetsen voorafgaat, wil de werkgroep in deze toelichting kort onder de aandacht brengen: *om welke redenen kiest de school voor een bepaalde toetsvorm?*

De leden van de werkgroep weten uit eigen ervaring, dat op nogal wat scholen bij de keuze voor bepaalde toetsvormen de traditie een grote rol speelt. En in die traditie vormde de organiseerbaarheid van de toetsen vaak een belangrijker argument dan onderwijskundige overwegingen. Hier volgen enkele voorbeelden.

Op menige vmbo-school ligt ook bij de beroepsgerichte vakken nog vaak de nadruk op schriftelijke toetsen. Afgezien van de betrekkelijk eenvoudige organiseerbaarheid daarvan, krijgt men nog regelmatig de indruk, dat een schriftelijk schoolexamen een hogere status wordt toegedicht dan een praktische toets. En waar de overheid met het CSPE de weg heeft gewezen naar integratie van praktijk en theorie, nemen in het schoolexamen de schriftelijke (theorie)toetsen nog een eigen plaats in. Zo ziet men aparte schriftelijke toetsen over kerndelen als ehbo, haarverzorging, serveren of lassen.

Op veel avo-scholen bestaat een lange traditie van mondelinge examens. Ook hier zou naar de mening van de werkgroep regelmatig de vraag gesteld moeten worden naar wenselijkheid van deze toetsvorm. Een mondelinge toets kan grote meerwaarde hebben, als hij het karakter heeft van een open gesprek, waarin de kandidaat – mede door de openheid van het beoordelingsmodel - de ruimte krijgt blij te geven van competenties, inzichten of vaardigheden die zich moeilijk op papier laten meten. Als daarentegen op een mondeling examen aan achter-eenvolgende kandidaten dezelfde vragen in dezelfde volgorde en met een gesloten beoordelingsmodel worden voorgelegd, kan men vraagtekens zetten bij de meerwaarde van zo'n mondelinge toets ten opzichte van een schriftelijke.

Daarom wil de werkgroep voorafgaand aan de checklisten voor de kwaliteit van schoolexametoetsen drie algemene kwaliteitsvragen onder de aandacht brengen:

- heeft de school zich een mening gevormd ten aanzien van de meerwaarde van de gekozen toetsvorm ten opzichte van andere toetsvormen?
- is de school deze mening toegedaan op grond van onderwijskundige (in plaats van organisatorische) overwegingen?
- hebben de kandidaten de mogelijkheid gehad voldoende vertrouwd te raken met de gekozen toetsvorm?

Checklist Kwaliteit schriftelijke schoolexamentoetsen

A Toelichting

Er is geen wet- en regelgeving die bepaalt dat scholen verplicht zijn een kwaliteitsbeleid te voeren voor schoolexamens. Wel is bij wet geregeld dat er toezicht is op het onderwijs (WOT). Daarbinnen moet iedere school aan kunnen geven hoe het de eigen kwaliteit bewaakt. De onderwijsinspectie hecht in haar toezicht grote waarde aan de kwaliteitszorg voor schoolexamens. Zij stelt vragen als:

- wordt het schoolexamen door één of meerdere docenten gemaakt?
- zijn beoordelingscriteria en normering vooraf vastgesteld?
- is de stof die getoetst wordt conform de eindtermen?

De checklist onder C is daarom opgebouwd uit twee delen:

1. Uitgangspunten en procedure;
2. De vraagstelling en inrichting van de toets.

B Regelgeving

Niet van toepassing.

C Checklist

1. Uitgangspunten en procedure

- Hebben de vragen / opgaven in de toets betrekking op stof die onderdeel uitmaakt van het schoolexamenprogramma?
- Als de vragen / opgaven betrekking hebben op stof die niet beschreven staat in het schoolexamenprogramma, hoe wordt dat dan aan de directeur verantwoord?
- Hebben de vragen / opgaven betrekking op stof die voor de betreffende toets beschreven staat in het PTA?
- Hebben de vragen / opgaven in de toets betrekking op stof die al eerder in het PTA getoetst en afgesloten is?
- Zijn de toetsvragen / toetsopgaven representatief over de opgegeven stof?
- Is de behandeling / verwerking van de leerstof voor de betreffende toets tijdig vóór het afnemen van de toets afgerond?
- Richten de vragen / opgaven zich op een evenwichtige wijze op het toetsen van kennis, van inzicht en van vaardigheden?
- Zijn de leerlingen vóór het afnemen van de toets op de hoogte gesteld van de toetsvorm?
- Bevoordeelt een (eenzijdige) toetsvorm een bepaalde categorie leerlingen?
- Hebben vragen in de toets waar mogelijk een relatie met de visie / missie van de school?
- Worden voor vmbo-kandidaten zaken theoretisch getoetst die net zo goed of beter praktisch getoetst hadden kunnen worden?
- Wordt voor vmbo-kandidaten de mogelijkheid van integratief toetsen adequaat benut?
- Is er vóór het geven van de toets een beoordelingsmodel op schrift gesteld?
- Voorziet het beoordelingsmodel in het toekennen van punten voor goede antwoorden die anders zijn dan het beoogde antwoord?
Toelichting: Op de vraag kun je de coördinaten van punt (A) aangeven? Is zowel het antwoord "ja" als het antwoord "nee" een goed antwoord.
- Zijn de kandidaten van te voren globaal op de hoogte gesteld van de criteria waarop ze in de toets beoordeeld zullen worden?

- Is de toets door meer dan één docent opgesteld of vóór het afnemen op kwaliteit beoordeeld?
- Is het beoordelingsmodel door meer dan één docent opgesteld of vóór het afnemen van de toets op kwaliteit beoordeeld?
- Zijn er afspraken gemaakt over het al dan niet aanpassen van het beoordelingsmodel na het geven van de toets?
- Is er op toegezien, dat het niet in het voordeel respectievelijk nadeel van een groep kandidaten werkt als telkens dezelfde docent de eerste opsteller is van een toets?
- Zijn er afspraken gemaakt vanaf welk moment de toets en het beoordelingsmodel bij alle betrokken docenten bekend moeten zijn?
- Als parallelgroepen dezelfde toets voorgelegd krijgen op verschillende tijden, hoe voorkomt de school dan dat de tweede en / of derde groep hier geen voordeel van heeft?
- Worden de toetsen en beoordelingsmodellen, mede in relatie tot de behaalde resultaten, door minimaal twee docenten geëvalueerd?
- Worden de resultaten van de evaluatie schriftelijk vastgelegd?

2. De vraagstelling en inrichting van de schriftelijke toets

- Kunnen de diverse vragen / opgaven onafhankelijk van elkaar gemaakt worden?
- Sluit de verwoording van de vragen / opgaven aan bij het taalniveau van de kandidaten?
- Zijn er in de vragen / opgaven onnodig ontkenningen verwerkt?
Toelichting: Toon aan dat het niet onwenselijk zou zijn, als de overheid voortaan nalaat... enz.
- Zijn er in de vragen / opgaven onnodig beeldspraak en / of uitdrukkingen verwerkt?
Toelichting: Leg uit dat zwart-witdenken eigenlijk tegen het zere been van de auteur is.
- Volgt het beoogde goede antwoord ondubbelzinnig uit de vraag?
Toelichting: Kun je de coördinaten van punt (A) aangeven? Is zowel het antwoord "ja" als het antwoord "nee" van toepassing.
- Overlappen vragen elkaar onnodig?
- Staat de informatie die een vraag/opgave inleidt, voldoende in relatie tot die vraag / opgave?
- Kunnen de kandidaten uit de vraagstelling afleiden hoe kort of hoe uitvoerig het verwachte antwoord moet zijn?
- Biedt het aantal en de omvang van de vragen de gemiddelde kandidaat voldoende tijd voor de beantwoording én het nog eens doorlopen van de gegeven antwoorden?
- Staan er in de formulering of spelling van de vragen, interpunctie, nummering, lay-out, afbeeldingen e.d. slordigheden die voor de kandidaten hinderlijk zijn?
- Treffen de (vmbo-)kandidaten in de toets uitsluitend vragen / opgaven aan voor hun eigen leerweg?
- Is er bij het bepalen van de volgorde van de vragen / opgaven rekening gehouden met de moeilijkheidsgraad?
- Is er een inschatting gemaakt van de moeilijkheidsgraad van de toets?
- Verhoudt de moeilijkheidsgraad van de vragen / opgaven zich tot de capaciteiten die je mag verwachten van de kandidaat van het betreffende vak/de opleiding?
- Verhoudt de moeilijkheidsgraad van de vragen / opgaven zich tot het niveau dat de van de kandidaten van dit schooltype verwacht mag worden?
- Staat op het opgavenblad bij elke vraag / opgave aangegeven, hoe zwaar het antwoord meeweegt in de beoordeling?

Checklist Kwaliteit mondelinge schoolexamentoetsen

A Toelichting

Er is geen wet- en regelgeving die bepaalt dat scholen verplicht zijn een kwaliteitsbeleid te voeren voor schoolexamens. Wel is bij wet geregeld dat er toezicht is op het onderwijs (WOT). Daarbinnen moet iedere school aan kunnen geven hoe het de eigen kwaliteit bewaakt. De onderwijsinspectie hecht in haar toezicht grote waarde aan de kwaliteitszorg voor schoolexamens. Zij stelt vragen als:

- wordt het schoolexamen door één of meerdere docenten gemaakt?
- zijn beoordelingscriteria en normering vooraf vastgesteld?
- is de stof die getoetst wordt conform de eindtermen?

B Regelgeving

Niet van toepassing.

C Checklist

- Is de beoogde meerwaarde van het mondelinge examen gecommuniceerd met examinatoren en leerlingen?
- Is bij het mondelinge examen een bijzitter aanwezig?
- Zijn de taken en verantwoordelijkheden van de bijzitter vastgelegd?
- Indien er geen bijzitter aanwezig is, wordt het mondelinge examen dan opgenomen op tape of videoband?
- Hebben de vragen betrekking op de stof die onderdeel uitmaakt van het schoolexamenprogramma?
- Hebben de vragen betrekking op de stof die voor die toets beschreven staat in het PTA?
- Komt de beoogde meerwaarde van het mondelinge examen tot uiting in de wijze van vragen? (Bijvoorbeeld open vragen in plaats van gesloten vragen).
- Zijn de kandidaten van tevoren op de hoogte gebracht van het soort vragen dat gesteld wordt?
- Is vooraf geoefend met deze vorm van examinering?
- Is bij de vraagstelling rekening gehouden met het niveau dat verwacht mag worden van de kandidaat in de betreffende afdeling (vmbo/havo/vwo)?
- Hebben de vragen waar mogelijk een relatie met de visie / missie van de school?
- Richtten de vragen zich op een evenwichtige wijze op het toetsen van kennis, inzicht en vaardigheden?
- Is er bij het bepalen van de volgorde van de vragen / opgaven rekening gehouden met de moeilijkheidsgraad?
- Sluit de verwoording van de vragen aan bij het taalniveau van de kandidaat?
- Zijn de kandidaten van tevoren op de hoogte gesteld van de criteria waaraan de antwoorden moeten voldoen?
- Zijn de kandidaten schriftelijk op de hoogte gesteld van de onderdelen (uitspraak / idioom / grammatica / formulering / inzicht etc.) die beoordeeld worden tijdens het mondelinge examen?
- Verhoudt de moeilijkheidsgraad van het mondelinge examen zich tot het wegingspercentage?
- Verhoudt de lengte van het mondelinge examen zich tot het wegingspercentage?
- Wordt de beoordeling van het mondelinge examen schriftelijk inzichtelijk gemaakt?

- Is er een evenwichtige beoordeling van de verschillende onderdelen van het mondelinge examen? (bijvoorbeeld uitspraak telt zwaarder dan zinsbouw)
- Voorziet het beoordelingsmodel in het toekennen van punten voor gedeeltelijk correcte antwoorden?
- Worden de vragen van tevoren voorgelegd aan vakcollega's?
- Zijn er afspraken gemaakt over het eventueel aanpassen van het beoordelingsmodel na evaluatie met vakdocenten?
- Zijn er afspraken gemaakt ten aanzien van een uniforme weging voor de moderne vreemde talen?

Checklist Kwaliteit praktische schoolexamentoetsen

A Toelichting

Er is geen wet- en regelgeving die bepaalt dat scholen verplicht zijn een kwaliteitsbeleid te voeren voor schoolexamens. Wel is bij wet geregeld dat er toezicht is op het onderwijs (WOT). Daarbinnen moet iedere school aan kunnen geven hoe het de eigen kwaliteit bewaakt. De onderwijsinspectie hecht in haar toezicht grote waarde aan de kwaliteitszorg voor schoolexamens. Zij stelt vragen als:

- wordt het schoolexamen door één of meerdere docenten gemaakt?
- zijn beoordelingscriteria en normering vooraf vastgesteld?
- is de stof die getoetst wordt conform de eindtermen?

De checklist onder C is daarom opgebouwd uit twee delen:

1. Uitgangspunten en procedure;
2. De vraagstelling en inrichting van de toets.

B Regelgeving

Niet van toepassing.

C Checklist

1. Uitgangspunten en procedure

- Hebben de opdrachten in de toets betrekking op leerstof en / of vaardigheden die onderdeel uitmaken van het schoolexamenprogramma?
- Als de opdrachten betrekking hebben op leerstof en / of vaardigheden die niet beschreven staan in het schoolexamenprogramma, hoe wordt dit dan aan de directeur verantwoord?
- Hebben de opdrachten betrekking op leerstof en / of vaardigheden die voor de praktische toets beschreven staan in het PTA?
- Hebben de opdrachten in de toets betrekking op leerstof en / of vaardigheden die al eerder in het PTA getoetst en afgesloten zijn?
- Zijn de opdrachten redelijk verspreid over de leerstof en / of vaardigheden die voor de betreffende toets bestudeerd en / of geoefend moesten worden?
- Is de behandeling / verwerking van de leerstof voor de toets tijdig vóór het afnemen van de toets afgerond?
- Zijn de kandidaten in staat gesteld met vergelijkbare opdrachten te oefenen voor de praktische toets?
- Hebben opdrachten in de toets waar mogelijk een relatie met de visie / missie van de school?

- Richten de opdrachten zich op een evenwichtige wijze op het toetsen van vaardigheden en (het toepassen van) kennis?
- Wordt voor vmbo-kandidaten de mogelijkheid van integratief toetsen adequaat benut?
- Zijn alle benodigde middelen en materialen voor de aanvang van de praktische toets aanwezig in het toetslokaal?
- Bevinden zich in het toetslokaal nog middelen of materialen, zichtbaar voor de kandidaten, die niet gebruikt mogen worden bij de toets?
- Is nagegaan of alle middelen en materialen voldoen aan de veiligheidsvoorschriften?
- Staan de benodigde opstellingen klaar vóór de aanvang van de toets?
- Is nagegaan of de benodigde apparatuur en middelen naar behoren functioneren?
- Is er voor de aanvang van de toets gecontroleerd of de kleding van de kandidaten voldoet aan de voorschriften van veiligheid en / of hygiëne?
- Is er voldoende medewerkers geregeld voor het toezicht houden, het beoordelen en het interveniëren bij onverwachte situaties?
- Zijn de taken en verantwoordelijkheden van de bij het toezicht en de beoordeling betrokken medewerkers vastgelegd?
- Is er vóór het afnemen van de praktische toets een beoordelingsmodel op schrift gesteld?
- Is er in het beoordelingsmodel rekening gehouden met een evenwichtige verdeling tussen procesbeoordeling en resultaatbeoordeling?
- Is er een bewuste (school)keuze gemaakt voor het toekennen van punten voor wat een kandidaat beheerst of voor het aftrekken van punten voor wat een kandidaat niet beheerst?
- Voorziet het beoordelingsmodel in het toekennen van punten voor goede oplossingen die anders zijn dan de beoogde oplossing?
- Zijn de leerlingen van te voren op de hoogte gesteld van de criteria waarop ze in de toets beoordeeld zullen worden?
- Is het beoordelingsmodel door meer dan één docent opgesteld of vóór het afnemen van de toets op kwaliteit beoordeeld?
- Als er (ook) procesbeoordeling plaatsvindt, is dan de mogelijkheid van een tweede beoordeling gewaarborgd?
- Zijn er afspraken gemaakt over het al dan niet aanpassen van het beoordelingsmodel na het geven van de toets?
- Is er aan gedacht, dat het in het voordeel is van een bepaalde groep leerlingen als telkens de zelfde docent (eigen docent) de opsteller is van de toets?
- Zijn er afspraken gemaakt vanaf welk moment de toets en het beoordelingsmodel bij alle betrokken docenten bekend moeten zijn?
- Als parallelgroepen niet op dezelfde tijd de toets moeten uitvoeren, wordt dan de gelijkwaardigheid van de toetsen voldoende bewaakt?
- Worden de toetsen en beoordelingsmodellen, mede in relatie tot de behaalde resultaten, door minimaal twee docenten geëvalueerd?
- Worden de resultaten van de evaluatie schriftelijk vastgelegd?

2. De vraagstelling en inrichting van de toets

- Sluit de formulering van de opdrachten aan bij het taalniveau van de kandidaten?
- Staan er in de formulering of spelling van de opdrachten of in bijbehorende figuren of tekeningen slordigheden die voor de leerlingen hinderlijk zijn?
- Zijn er opdrachten die elkaar overlappen?

- Hoe verhoudt de toelichting bij een opdracht zich tot de opdracht zelf?
- Is er, wanneer niet alle kandidaten de opdrachten in dezelfde volgorde (kunnen) maken, een planning gemaakt op grond waarvan de kandidaten zonder onnodige vertraging kunnen (door)werken?
- Is er, wanneer niet alle kandidaten de opdrachten in dezelfde volgorde (kunnen) maken, een logische volgorde in de toetsonderdelen voor iedere kandidaat gewaarborgd?
- Kan het resultaat van een deelopdracht van invloed zijn op de resultaten van vervolgoopdrachten?
- Als kandidaten tijdens de praktische toets met verschillende activiteiten bezig zijn, is er dan op geanticipeerd dat de kandidaten elkaar niet storen?
- Wordt er voorkomen, dat kandidaten door het waarnemen van elkaars activiteiten, hun resultaten kunnen beïnvloeden?
- Hebben de kandidaten voldoende tijd voor het afronden van de toets?
- Worden bij langdurige praktijktoetsen regelmatig signalen gegeven over de beschikbare tijd?
- Is er bij langdurige toetsen voorzien in voldoende pauzes?
- Treffen de (vmbo-)leerlingen in de toets opdrachten aan voor hun eigen leerweg?
- Verhouden de moeilijkheidsgraad en de complexiteit van de opdrachten zich tot het niveau dat van de kandidaten verwacht mag worden?
- Verhoudt de moeilijkheidsgraad en complexiteit van de opdrachten zich tot het wegingspercentage van die toets binnen het PTA?
- Staat op het opgavenblad bij elke deelopdracht aangegeven, hoe zwaar het resultaat daarvan meeweegt in de beoordeling?

Bijlage 6: Bespreekpunten voor de klassenbesprekingen

Tijdens de klassenbesprekingen kunnen alle problemen besproken worden die de docenten ondervinden bij het lesgeven aan deze klassen. Het doel van deze klassenbesprekingen is tweeledig:

- de oplossing voor bepaalde ondervonden problemen is beter, of in sommige gevallen zelfs uitsluitend, op te lossen door een gezamenlijke aanpak (benadering) van alle docenten die aan de klas lesgeven;
- het gezamenlijk bespreken van ondervonden problemen maakt het mogelijk om elkaar te ondersteunen en van elkaar te leren (daar wordt je niet alleen beter van, maar dat is ook prettig).

Hieronder staat een lijst met te bespreken punten. Die punten zijn gerelateerd aan de competenties zoals omschreven in de wet BIO. De werkwijze tijdens de klassenbespreking zou kunnen zijn dat deze punten structureel worden langsgelopen.

Elke afgesproken “benadering” of afgesproken “plan van aanpak” wordt volgens onderstaand format schriftelijk vastgelegd.

Omschrijving van het probleem	
Betreft hele klas of specifieke leerlingen	
Afgesproken benadering (plan van aanpak)	wat hoe wanneer
Rol docent	
Rol mentor	
Rol zorgcoördinator	
Ondersteuning door schoolleiding	

1. Contact met leerlingen (interpersoonlijk)

Kunnen wij met alle leerlingen een goed contact maken? Met wie wel, met wie niet? Op welke manier wel, op welke manier?

- Evaluatie afgesproken “benaderingen” vorige bijeenkomst
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor de klas als geheel.

- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor specifieke leerlingen.

2. Samenwerking met en binnen in de klas (interpersoonlijk)

Kunnen wij goed met deze klas samenwerken? Kunnen de leerlingen onderling goed samenwerken? Welke positieve zaken bevorderen de onderlinge samenwerking? Welke negatieve zaken belemmeren de onderlinge samenwerking?

- Evaluatie afgesproken “benaderingen” vorige bijeenkomst
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor de klas als geheel.
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor specifieke leerlingen.

3. Veilig en harmonisch werkklimaat (pedagogisch)

Voelen alle leerlingen zich prettig in de klas? Kunnen alle leerlingen zich in deze klas sociaal-emotioneel en moreel ontwikkelen? Voelen de leerlingen uit deze klas zich ook verantwoordelijk voor het leren binnen de klas? Zijn er individuele leerlingen die specifieke aandacht nodig hebben?

- Evaluatie afgesproken “benaderingen” vorige bijeenkomst
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor de klas als geheel.
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor specifieke leerlingen.

4. Beheersing van de leerstof (vakinhoudelijk/didactisch)

Hoe ontwikkelen de klas als geheel en de individuele leerlingen zich wat betreft de leerstof en wat betreft de studievaardigheden? Ligt de klas op één lijn? Zijn er uitvallers? Wie? Zijn er onderpresteerders en hoe stimuleren wij ze? Aan welke vaardigheden besteden wij de komende tijd gezamenlijk aandacht?

- Evaluatie afgesproken “benaderingen” vorige bijeenkomst
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor de klas als geheel.
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor specifieke leerlingen.

5. Gevarieerde leeractiviteiten (vakinhoudelijk/didactisch)

Is onze gezamenlijke onderwijsaanbod afwisselend en gevarieerd genoeg? Vervelen de leerlingen zich? Welke tips kunnen wij elkaar wat dat betreft geven?

- Evaluatie afgesproken “benaderingen” vorige bijeenkomst
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor de klas als geheel.
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor specifieke leerlingen.

6. Specifieke leerproblemen (vakinhoudelijk/didactisch)

Welke leerlingen hebben specifieke leerproblemen en wat gaan wij daar aan doen?

- Evaluatie afgesproken “benaderingen” vorige bijeenkomst
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor de klas als geheel.
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor specifieke leerlingen.

7. Regels en procedures (organisatorisch)

Hoe hanteren wij gezamenlijk concrete, functionele en door leerlingen gedragen regels en procedures op het gebied van: gedrag, meenemen van spullen, cijfers, afwezigheid, verwijdering, informeren ouders, et cetera.

- Evaluatie afgesproken “benaderingen” vorige bijeenkomst

- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor de klas als geheel.
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor specifieke leerlingen.

8. Optimaliseren onderwijstijd (organisatorisch)

Hoe zorgen wij dat de beschikbare onderwijstijd zo optimaal mogelijk wordt benut? Start en einde van de les. Vallen er teveel lessen uit? Welke leerlingen zijn veelvuldig afwezig? Welke leerlingen sturen wij naar de inhaallessen op donderdagmiddag? Hoe gaan wij om met huiswerk? Hoe vergroten wij de planningsvaardigheid van onze leerlingen?

- Evaluatie afgesproken “benaderingen” vorige bijeenkomst
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor de klas als geheel.
- Nieuw afgesproken “benaderingen” voor specifieke leerlingen.

Bijlage 7: Taakomschrijving klassenmentor

Taakbenaming

Klassenmentor Media College

Taakinhoud

1. Begeleidt individuele leerlingen en de klas als geheel gericht op het volgende:
 - het bereiken van zo optimaal mogelijke leerresultaten;
 - het verbeteren van de werkhouding;
 - het terugdringen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten;
 - het verminderen van ongewenst gedrag;
 - het vergroten van het welbevinden;
 - het succesvol doorlopen van het keuzeproces binnen school en de voorbereiding op vervolgonderwijs.
2. Verricht een aantal werkzaamheden die van belang zijn voor de organisatorische voortgang van het onderwijs aan en de begeleiding van leerlingen uit de eigen klas.
3. Levert een bijdrage aan de ontwikkeling van plannen voor de verbetering van de leerlingenbegeleiding binnen het Media College in het algemeen en de eigen stroom (kader, TG of ha-vo) in het bijzonder.

Hoofdbestanddelen van de taak

Ten aanzien van punt 1:

- het bereiken van zo optimaal mogelijke leerresultaten:
 - stelt zich vooraf op de hoogte van de capaciteiten van de leerlingen (advies basisschool, cito-scores, resultaten voorgaande leerjaren);
 - is op de hoogte van thuissituatie en eventuele problemen die schoolprestaties kunnen beïnvloeden;
 - neemt wekelijks kennis van de behaalde schoolresultaten (van individuele leerlingen en van de klas als geheel) en bespreekt deze resultaten zonedig met de leerling (of met de gehele klas);
 - onderneemt direct actie wanneer de schoolresultaten achterblijven bij wat op grond van de capaciteiten verwacht mag worden (onderpresteerders);
 - signaleert leerlingen met faalangst;
 - overlegt met docenten over de mogelijke oorzaak van tegenvallende schoolprestaties;
 - informeert ouders/verzorgers tijdig wanneer schoolprestaties dreigen achter te blijven en betreft ouders bij eventuele oplossingen.
- het verbeteren van de werkhouding:
 - geeft individuele leerlingen en de klas als geheel positieve feedback (op schoolresultaten en op persoonlijke ontwikkeling);

- begeleidt individuele leerlingen en de klas als geheel bij het zich eigen maken van effectieve leerstrategieën;
- motiveert en stimuleert individuele leerlingen en de klas als geheel;
- informeert ouders/verzorgers tijdig wanneer werkhouding te wensen over laten en betreft ouders bij eventuele oplossingen.
- het terugdringen van schoolverzuim en voortijdig schoolverlaten;
 - ziet toe op absentie en te laat komen en spreekt leerlingen daarop aan;
 - controleert ten minste eenmaal in de week in Magister welke leerlingen uit de eigen klas te laat op school zijn gekomen;
 - controleert ten minste eenmaal in de week in Magister welke leerlingen uit de eigen klas absent zijn geweest en gaat na of er voor deze absentie door de ouders/verzorgers een geldige reden wordt opgegeven;
 - treft de afgesproken maatregelen wanneer leerlingen uit de eigen klas absent zijn geweest of te laat zijn gekomen;
 - informeert ouders/verzorgers tijdig wanneer schoolbezoek te wensen overlaat en betreft ouders bij eventuele oplossingen.
- het verminderen van ongewenst gedrag:
 - besteedt op een positieve wijze aandacht aan schoolregels;
 - draagt bij aan een positief werkklimaat in de eigen klas;
 - treft de afgesproken maatregelen wanneer leerlingen uit de eigen klas uit de les worden verwijderd;
 - bespreekt een verwijdering uit de les met de betrokken leerling en bemiddelt om de relatie tussen deze leerling en de betrokken docent te herstellen;
 - informeert ouders/verzorgers tijdig wanneer het gedrag te wensen overlaat en betreft ouders bij eventuele oplossingen;
- het vergroten van het welbevinden:
 - draagt bij aan het ontstaan van veilige onderlinge verhoudingen in de klas;
 - bespreekt gevallen van pesten, diefstal of geweld met zowel individuele leerlingen als met de klas als met de zorgcoördinator;
 - organiseert ten minste eenmaal in het kwartaal met de leerlingen uit de eigen mentorklas een activiteit;
 - informeert ouders/verzorgers tijdig wanneer het welbevinden te wensen overlaat en betreft ouders bij eventuele oplossingen.
- het succesvol doorlopen van het keuzeprocés binnen school en de voorbereiding op vervolgonderwijs.
 - begeleidt de eigen leerlingen bij de keuze voor een leerweg en voor het grafimedia-onderwijs aan het einde van het 2e leerjaar;
 - laat leerlingen zich oriënteren op studie en beroep;

- begeleidt de eigen leerlingen bij de gang naar het vervolgonderwijs (toekomstdossier);
- informeert ouders/verzorgers tijdig wanneer door de leerling gemaakte keuzes niet realistisch zijn en betreft ouders bij eventuele oplossingen.

Ten aanzien van punt 2:

- Bereidt met de zorgcoördinator de klassenbespreking voor en ziet toe op naleving van gemaakte afspraken.
- Verricht een aantal werkzaamheden die van belang zijn voor de organisatorische voortgang binnen de eigen stroom (kader, TG of havo).
- Legt bij de uitvoering van de hierboven omschreven punten relevante informatie – cijfers, verzuim, verwijderingen, brieven, gespreksnotities en gemaakte afspraken – in het leerlingendossier binnen Magister vast;

Ten aanzien van punt 3:

- Levert een bijdrage aan de analyse van de kwaliteit en van het rendement van het onderwijsleerproces binnen de eigen stroom (kader, TG of havo) en doet voorstellen ter verbetering.
- Volgt de ontwikkelingen met betrekking tot het media-onderwijs en draagt deze kennis actief naar zijn leerlingen uit.

Naast de hierboven genoemde hoofdbestanddelen kunnen door de onderwijsdirecteur na overleg andere bestanddelen (tijdelijk) aan de taak worden toegevoegd.

Klokuren voor jaartaak

Wordt jaarlijks door de onderwijsdirecteur vastgesteld:

- 60 klokuren per schooljaar;
- in alle klassen met uitzondering van 4 en 5 havo een mentorles (studieles of toekomstdossier) met de daarbij horende voorbereidingstijd.

Overige van belang zijnde opmerkingen

Ten minste eenmaal per periode (kwartaal) heeft de klassenmentor een zorg/mentor-gesprek met de zorgcoördinator van de eigen stroom (kader, TG of havo). In dit gesprek komt ook het functioneren van de mentor zelf aan de orde. Van dit voortgangsgesprek wordt een verslag gemaakt.

Datum

April 2010

Opgesteld door

L. H. van der Holst, onderwijsdirecteur